



## Tjänsteskrivelse

**Datum**

2026-05-12

**Vår referens**

Louise Lagerlund

Stadsjurist

[louise.lagerlund@malmo.se](mailto:louise.lagerlund@malmo.se)

### **Remiss Justitiedepartementet - Betänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2) STK-2026-380**

#### **Sammanfattning**

Justitiedepartementet har översänt betänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2) för yttrande. Det förordas att kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att godkänna i ärendet upprättat yttrande och skickar detta till justitiedepartementet.

#### **Förslag till beslut**

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslås besluta

1. Kommunstyrelsens arbetsutskott godkänner förslag till yttrande och skickar yttrandet till Justitiedepartementet.

#### **Beslutsunderlag**

- Remiss Justitiedepartementet - Betänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2)
- 710 miljoner skäl till reformer (SOU 2026:2)
- Följebrev Remiss Justitiedepartementet - Betänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2), STK-2026-380
- Remiss Justitiedepartementet - Betänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2)
- 710 miljoner skäl till reformer (SOU 2026:2)
- G-Tjänsteskrivelse 20260525 Remiss Justitiedepartementet - Betänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2)
- Förslag till yttrande 20260525 Remiss Justitiedepartementet - Betänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2)
- Remissvar valnämnden
- Tjänsteskrivelse stadskontoret valkansliet



## Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-05-25

## Beslutet skickas till

Justitiedepartementet

Valnämnden

Stadskontoret, Intern ledning och samordning

Stadskontorets handläggare

## Ärendet

### Kommitténs uppdrag

Justitiedepartementet har översänt betänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2) för yttrande. Kommitténs huvuduppdrag har varit att göra en översyn av det svenska valsedelsystemet. Enligt direktiven innefattar uppdraget tre delar:

- Utvärdera dagens valsedelsystem med partispecifika valsedlar.
- Analysera för- och nackdelar med gemensamma och neutrala valsedlar. I uppdraget ligger även att göra en internationell jämförelse av proportionella valsystem som använder gemensamma eller neutrala valsedlar.
- Ta ställning till om systemet med partispecifika valsedlar bör reformeras alternativt avskaffas och ersättas med ett system med gemensamma eller neutrala valsedlar.

En fråga som särskilt lyfts fram i direktiven är förutsättningarna för att genomföra fria och hemliga val för personer med funktionsnedsättning.

Kommittén har genom tilläggsdirektiv vidare fått i uppdrag att utreda om reglerna om valbarhet bör ändras för att förhindra att en person som kandiderar i val till kommun- eller regionfullmäktige i flera kommuner eller regioner blir valbar efter valdagen till följd av ändrad folkbokföring.

Kommittén lämnar i detta betänkande förslag till samlade reformer av valsedelsystemet, vilka får betydelse för mängden valsedlar och deras användning, men som inte direkt har med valsedelns utformning att göra.

I delbetänkandet behandlas även tilläggsfrågan om valbarhet och folkbokföring och för- och nackdelar med gemensamma och neutrala valsedlar samt hur sådana valsedelsystem skulle påverka och påverkas av övriga delar av det svenska valsystemet analyseras.



I slutbetänkandet kommer kommittén att ta ställning till frågor om valsedelns utformning och att gå närmare in på frågan om förutsättningarna för att genomföra fria och hemliga val för personer med funktionsnedsättningar.

### **Utvärdering av dagens valsedelssystem**

Det finns flera utmaningar med dagens valsedelssystem. De huvudsakliga problemen är enligt kommitténs mening följande.

- Den stora mängden valsedlar.
- Distributionen av valsedlarna delas mellan valadministrationen och partierna.
- Valsedelsincidenter.
- Ökad köbildning och problematisk ”promenad” med valsedlar efter reformen med valsedelsavskärmning.
- Risker för valsäkerheten.
- Brister i användarvänlighet och tillgänglighet.

### **Samlade reformer för ett robustare valsedelssystem**

Kommitténs förslag till samlade reformer av valsedelssystemet innefattar följande.

- Partivalsedlarna (utan kandidatuppgifter) avskaffas. I fortsättningen kommer det endast finnas blanka valsedlar och kandidatvalsedlar (det som tidigare kallats namnvalsedlar). Som en följd av detta kommer endast blanka valsedlar att användas vid utlandsröstningen.
- Valadministrationen får ensam ansvaret för att distribuera valsedlar till val- och röstningslokaler. Valadministrationen ska ge väljarna tillgång till kandidatvalsedlar för samtliga partier som uppfyller kraven för att delta med partispecifika valsedlar, i den aktuella valkretsen. De partier som inte uppfyller kraven för att delta med kandidatvalsedlar kommer inte kunna beställa valsedlar eller leverera valsedlar till val- och röstningslokaler. Partierna som uppfyller kraven för att delta med kandidatvalsedlar får, utöver de valsedlar valadministrationen ger väljarna tillgång till, beställa en begränsad mängd till självkostnadspris.
- Det införs krav för att partier ska få delta med kandidatvalsedlar i val. Vid val till riksdagen eller Europaparlamentet får partier som fått mer än 1 procent av rösterna vid föregående val till riksdagen respektive Europaparlamentet automatiskt rätt att delta med kandidatvalsedlar. Övriga partier får rätt att delta med kandidatvalsedlar om de samlat in underskrifter (stödförklaringar) från 10 000 röstberättigade. Vid val till region-



och kommunfullmäktige får partier som fått mer än 1 procent av rösterna vid det senaste valet till den aktuella församlingen, eller som uppfyller kraven för att delta med kandidatvalsedlar i val till riksdagen, automatiskt rätt att delta med kandidatvalsedlar. Övriga partier får rätt att delta med kandidatvalsedlar efter insamling av stödförklaringar. Kravet på antalet stödförklaringar är differentierat utifrån antalet röstberättigade i regionen eller kommunen.

- Partier som inte uppfyller kraven för att delta med kandidatvalsedlar kommer fortsatt kunna delta i val men inte med egna valsedlar. Väljare kommer kunna rösta på dessa partier genom att använda blanka valsedlar.
- Partier som deltar med kandidatvalsedlar kommer endast kunna delta med en kandidatvalsedel per valkrets (inga parallella listor).
- Partier som deltar med kandidatvalsedlar måste anmäla samtliga kandidater för valet (inga öppna listor).

Kommittén lämnar även kompletterande förslag till ett system för insamling av stödförklaringar. Stödförklaringarna föreslås kunna lämnas digitalt, via ett system som Valmyndigheten ska tillhandahålla, eller i pappersform på ett särskilt formulär.

Kommittén föreslår att det ska införas bestämmelser om personuppgiftsbehandlingen av stödförklaringarna och en särskild sekretessregel. Kommittén föreslår också att bestämmelsen om att en anmälan om deltagande i riksdagsval automatiskt gäller som en anmälan om deltagande i val till Europaparlamentet ska tas bort.

### **Valbarhet och folkbokföring**

Vid valen 2018 och 2022 var det flera personer som kandiderade i mer än en region eller mer än en kommun. För att vara valbar till region- eller kommunfullmäktige måste en kandidat vara folkbokförd i regionen eller kommunen på valdagen. Valbarhetskraven i kombination med bestämmelserna om retroaktiv folkbokföring gör det möjligt för en kandidat att efter valdagen anmäla flyttning i syfte att folkbokföra sig i en kommun där kandidatens parti kan antas ta mandat. För att komma till rätta med problemet att retroaktiv folkbokföring kan användas för att göra sig valbar efter ett val föreslår kommittén att en kandidat i fortsättningen endast ska få ställa upp i val till fullmäktige i en region och en kommun. Förslaget utgör inte något hinder för att samtidigt kandidera till regionfullmäktige och kommunfullmäktige och begränsar inte heller en kandidats möjlighet att kandidera i flera valkretsar i en region eller en kommun.



## **Ikraftträdande**

Kommittén föreslår att författningsändringarna ska kunna tillämpas första gången vid och inför valet till Europaparlamentet 2029, vilket förutsätter att förslagen träder i kraft senast den 1 juli 2027.

Förslagen har internremmitterats till Valnämnden i Malmö stad.

## **Valnämndens yttrande**

### Förslaget om att partivalsedlar avskaffas

Valnämnden delar valsedelskommitténs bedömning att det nuvarande valsedelsystemet är komplext och svåröverskådligt. Den stora mängden valsedlar skapar betydande utmaningar för såväl väljare som röstmottagare, men även för valadministrationen. På vissa röstmottagningsställen kan det förekomma uppemot 100 olika valsedlar i valsedelställen, vilket försvårar överblick och bidrar till både praktiska och tillgänglighetsrelaterade problem.

Ur ett tillgänglighetsperspektiv innebär dagens system särskilda svårigheter för personer med funktionsnedsättning, exempelvis synnedsättning, kognitiva svårigheter eller nedsatt rörlighet. Att orientera sig bland ett stort antal valsedlar och att hantera dessa fysiskt kan vara betungande. Valnämnden instämmer i att avskaffandet av partivalsedlar kan innebära en viss förbättring av tillgängligheten. Nämnden vill dock framhålla att denna förbättring är begränsad och att den inte löser de viktigaste problemen med tillgängligheten.

Även med enbart kandidatvalsedlar kvarstår flera hinder. Valsedlarna är fortsatt små till formatet och innehåller relativt liten text, vilket kan vara svårt att läsa för personer med synnedsättning. För väljare med kognitiva svårigheter kan det dessutom vara utmanande att tolka informationen och förstå hur valet ska genomföras. Den fysiska hanteringen av flera olika valsedlar kvarstår också, vilket påverkar personer med nedsatt finmotorik eller rörlighet.

Delbetänkandet visar även att den stora mängden valsedlar bidrar till oordning och att valsedlar ibland saknas i valsedelställen. Många incidenter i samband med val rör just valsedlar, exempelvis att de flyttas, göms eller tar slut. Ett minskat antal valsedlar kan dämpa dessa problem som dock kvarstår så länge systemet med flera separata valsedlar består.

Mot bakgrund av detta anser valnämnden att det föreslagna systemet, trots vissa förbättringar, inte kan anses fullt ut tillgängligt. Valnämnden tillstyrker förslaget att avskaffa partivalsedlar och övergå till ett system med enbart kandidatvalsedlar och ser



det som ett steg i rätt riktning, men bedömer att det endast i begränsad utsträckning löser de identifierade problemen. Nämnden ser därför behov av att fortsatt utreda mer omfattande förändringar av valsedelsystemet.

#### Förslaget om distribution av valsedlar

Valnämnden ser flera utmaningar med förslaget att valadministrationen ska ansvara för distributionen av samtliga valsedlar. Skälen till detta är följande.

Hanteringen av valsedlar är mycket tidskrävande och ställer höga krav på planering och noggrannhet, tillgång till logistik- och lagerutrymmen, utbildad personal samt genomförande av kvalitetskontroller. Den mängd valsedlar som valnämnden ansvarar för enligt nuvarande regelverk innebär redan i dag en betydande administrativ och logistisk utmaning. Att det blir färre valsedlar totalt medför inte nödvändigtvis att det kommer vara lättare för valadministrationen att ha kontroll över valsedlarna och upptäcka oordning eller saknad av valsedlar. Om valnämnden i stället ska ansvara för kandidatvalsedlar för samtliga partier kommer antalet valsedlar att hantera i stället öka för den lokala valadministrationen.

Enligt den kommunenkät som 2020 års valutredning lät utföra uppgav 30 procent av de tillfrågade kommunerna att det vore dåligt om valnämnderna skulle få ett lagstadgat ansvar att tillhandahålla samtliga partiets valsedlar, 43 procent uppgav att det beror på. Den huvudsakliga risk man såg var att det skulle innebära en orimlig arbetsbörda. Delbetänkandet tar därför upp att om distributionen av valsedlar ändras bör det alltså göras i kombination med åtgärder för att minska antalet valsedlar. Valnämnden kan konstatera att det aktuella förslaget kommer innebära en betydande ökning av den administrativa och logistiska belastningen för den lokala valmyndigheten.

Att den lokala valmyndigheten ska ansvara för beställning och hantering av samtliga kandidatvalsedlar innebär ett antal nya logistiska svårigheter; valnämnden måste beräkna hur många valsedlar som behövs även för mindre partier och planera hur dessa ska fördelas mellan kommunens valdistrikt. Jämfört med dagens system är detta ett utökat ansvar som kan medföra risk för fel, brist eller ojämlig tillgång till valsedlar i olika valdistrikt.

Det är en mycket komplicerad uppgift för den lokala valadministrationen att säkerställa att även de mindre partiernas valsedlar alltid finns i tillräckligt antal och att dessa inte tar slut vid något endaste röstmottagningsställe. Inte minst då antalet valsedlar för de mindre partierna kan förväntas vara mycket färre än för de större partierna. Uppgiften innebär en lagerhållning och hantering av ca 35–50 olika valsedlar i samtliga vallokaler. Valsedelsystemets sårbarhet mot sabotage och oordning i valsedelställ består således även om partivalsedlarna avskaffas. Samtidigt hamnar den lokala valadministrationen i



en ännu mer utsatt situation vad gäller anklagelser om försummelse, oegentligheter, manipulation och annan form av valfusk med risk för minskat förtroende hos allmänheten.

Vissa valnämnder har frivilligt åtagit sig att hjälpa partier med distribution av valsedlar till val- och röstningslokaler. I förarbeten till vallagen anges att det kan vara förenat med vissa risker för valnämnden att ta på sig ett större ansvar för distributionen. Kommittén kan konstatera att detta frivilliga åtagande inte är helt okomplicerat, även om det underlättar för partierna. Enligt 2020 års valutredning har kommuner som erbjudit hjälp med distribution av partiernas valsedlar påtalat problem vad gäller distributionen och ansvaret i de fall valsedlar saknas. Det faktum att OSSE i en slutrapport uttryckt att valnämnderna, när de frivilligt åtagit sig att distribuera valsedlar åt partier, inte alltid behandlade alla partier lika, kan tyda på den komplexitet som det innebär för en valadministration att hantera, lagerhålla, distribuera och kontrollera samtliga valsedlar i ett svenskt val.

För valsedlar till kommunfullmäktige kan sorteringen i vissa fall bli mer komplex eftersom Malmö är indelad i flera valkretsar. Möjligheten finns för partier att ställa upp med en kandidatlista per valkrets. Kommittén konstaterar att för de kommuner som är valkretsindelade kommer sorteringen av valsedlar till kommunfullmäktige att fördyras, samt att de nya reglerna kommer kräva skärpta rutiner för att valsedelsrelaterade incidenter ska kunna minimeras. Valnämnden saknar dock en närmare analys i betänkandet av hur den praktiska hanteringen av valsedlar ska organiseras och hur sortering, lagring och distribution ska kunna genomföras på ett rättssäkert och effektivt sätt i praktiken, särskilt i kommuner med fler valkretsar.

Den begränsade tid som finns för packning försvåras av att valsedlarna måste buntas och sorteras manuellt, vilket ställer stora krav på planering, sortering och packning inför utdelning till val- och röstningslokaler.

I delbetänkandet konstateras att det inte har förekommit några större avvikelser vid genomförande av val i Sverige, och att i de fallen fel har konstaterats påverka valutgången har omval anordnats. Grunden för omvalen i dessa fall har varit felaktigheter på grund av misstag. Ett kraftigt utökat ansvar för valadministrationen att distribuera samtliga valsedlar innebär en ökad risk för att misstag kan ske och därmed också en ökad risk för omval vilket skulle ha en negativ inverkan på det förtroende för valsystemet som är av central betydelse för demokratin.

Valnämnden anser att ansvaret för distributionen inte bör läggas på valadministrationen i sin helhet. För att säkerställa ett robust, effektivt och rättssäkert valgenomförande bör alternativa lösningar övervägas, exempelvis fortsatt delat ansvar eller andra modeller som inte innebär en oproportionerlig belastning på den lokala valadministrationen.



### Förslaget om att införa krav för att partier ska få delta med kandidatvalsedlar i val samt skärpta krav rörande valbarhet och folkbokföring

Valnämnden tillstyrker förslaget att införa krav för att partier ska få delta med kandidatvalsedlar i val samt att en kandidat endast ska kunna ställa upp i val till fullmäktige i en region och en kommun.

Nämnden är positiv till att skärpta krav införs eftersom detta är en nödvändig förutsättning för att den övergripande reformen ska fungera. Den geografiska begränsningen för kandidater bedöms bidra till ett mer överskådligt valsedelssystem och förhindrar att samma kandidat blir valbar i flera olika valkretsar. Nämnden ser även positivt på att kraven bidrar till att den totala mängden valsedlar minskar, men vill understryka att ansvaret för lokal hantering och de logistiska utmaningarna kvarstår även om förslaget om att valadministrationen tar ett större ansvar för distributionen genomförs.

Reservation (M), (SD) och (C)

### **Stadskontorets bedömning**

Valnämnden beslutade att i sitt yttrande ta bort de delar i valkansliets förslag till yttrande som berörde en gemensam valsedel. Stadskontoret förordar här att kommunstyrelsens arbetsutskott i sitt yttrande för fram de synpunkter som valkansliet i sitt förslag till yttrande anförde rörande fördelarna med en gemensam valsedel. Stadskontoret anser i likhet med valkansliet att ett införande av en gemensam valsedel bör prioriteras då det bedöms vara en mer ändamålsenlig lösning på de problem med mängd, överskådlighet och hanterbarhet som beskrivs i betänkandet och då en gemensam valsedel kan förenkla hanteringen, öka tillgängligheten och skapa ett mer robust valsystem.

Stadskontoret förordar vidare att kommunstyrelsens arbetsutskott i likhet med vad valkansliet anförde i sitt förslag till yttrande *tydligt motsätter sig* förslaget om att valadministrationen ska ansvara för distributionen av samtliga valsedlar i stället för att såsom valnämnden beslutade att anföras att man *ser flera utmaningar med* att valadministrationen ska ansvara för distributionen av samtliga valsedlar.

Stadskontoret förordar i övrigt att kommunstyrelsen ställer sig bakom de synpunkter som framförts av valnämnden.

Ett förslag till yttrande har upprättats i linje med ovan.





## **Ansvariga**

Nicklas Löfström Nämndsekreterare

Jonas Rosenkvist Avdelningschef

Andreas Norbrant Stadsdirektör